

Székely László (1877-1934)

 pítész, Temesvár főépítésze, a modern Temesvár városképének kialakítója.

1877-ben született Nagyszalontán, apja építőmester, építkezési vállalkozó. A szülővárosa református algimnáziumába jár négy évig, innen Iglóra kerül, a gimnázium utolsó három osztályát pedig Máramarosszigeten, a Református Kollégiumban abszolválja. Tanulmányait a budapesti Műegyetem építészeti karán folytatja. Negyedéven a reneszánsz- és a barokk-kori építészetet előadó Hauszmann Alajos növendéke lesz, akinek tanítása rányomja bélyegét Székely László formanyelvére. Az oklevél megszerzése után tanulmányi úton jár Olaszországban, hazatérte után Czigler Győző meghívja tanársegédnek a tanszékére, ahol 1901-1903 között dolgozik.

Temesvár műszaki hivatalának vezetője, Szilárd Emil főmérnök 1902-ben javasolja műépítési állás létesítését a polgármesteri hivatal keretében, mert a város olyan fejlődés előtt áll, hogy erre okvetlen szükség van. Temesvár polgármestere, Telbisz Károly éppen Czigler Győzöt kérdezi meg, kit ajánlana az új állás betöltésére, a professzor Székely Lászlót javasolja. A fiatal építész vállalja a feladatot, egy kikötéssel, hogy nyithasson magántervezői irodát. Példás szorgalommal és kitartással dolgozik mind városházi hivatalában, mind magántervezői irodájában. Komoly, igényes megbízatásokat kap. Középületeket, iskolákat, szanatóriumokat, ipari létesítményeket, bérpalotákat, családi villákat és magánházakat egyaránt tervez. A sokoldalú és gazdag szaktudású építészek közé tartozik. Nemcsak az általa tervezett épületekkel határozza meg Temesvár építészeti arculatát és utcaképét, hanem azon jellegzetes létesítmények által is, amelyeknek terveit az évek során támogatja, jóváhagyja.

Egyik első és bonyolult temesvári szakmai feladata a városi közvágóhíd terveinek elkészítése. Munkáiban remekül ötvözi a célszerűséget, a praktikumot valamint a korszerű esztétikai és műépítési követelményeket. Az évek során egyre több nagyszabású feladattal bízzák meg, legfontosabb munkái: a Magyar Hitelbank, a vízművek, a városi gyermekmenhely, az erdészeti líceum, a gyárvárosi ortodox templom, a harisnyagyár, a Brück-palota, az Emmer-palota.

Temesvár városa 1909-ben külföldi tanulmányútra küldi, hogy a kórházépítés korszerű gyakorlatát tanulmányozza. Azzal is megbízzák, hogy nyugati városok közfürdőit alaposan szemügyre vegye. Ezután tervezi meg a ma Neptun-palota néven ismert városi közfürdő épületét.

Más városokban is felfigyelnek műépítési munkájára, igényes feladatokat kap: ő tervezi Nagyszalonta grandiózus városházát és az ottani állami főreál-gimnázium épületét, Versecen a szerb ortodox püspöki székesegyházat. A szerb ortodox egyház vezetőivel kialakított jó kapcsolat eredményeként kap megbízatást a temesvári Losonczy téri püspöki palota felújítására és homlokzatai átfarmálására.

Székely László műépítési főműve a temesvári kegyesrendi főgimnázium, rendház és templom három utca határolta nagyszabású épülettömbje, amelynek terveivel 1907-ben készül

el. Az ünnepélyes alapkőletételre 1908. március 28-án kerül sor, az együttes 1912-re készül el teljesen. Temesvár mai főtere, az Opera tér áttételesen tekinthető Székely László főművének, amennyiben neki jutott a feladat, hogy a teret megtervezze és az itt álló épületek közül több az ő tervei szerint épül fel (Neuhausz-palota, Dauerbach-palota, Hilt- és Vogel-palota, Széchenyi-palota, kereskedelmi és iparkamara épülete).

Műépítész pályáját megtöri a világháború kitörése, amely a Bánságban is lefojtja az építkezési kedvet. 1922-ben nyugdíjaztatását kéri, megválnak városi műépítész állásától. A továbbiakban magánépítészként dolgozik. Utolsó jelentős munkája a Temesvár Belvárosában felépülő Magyar Ház háromemeletes palotája, amely a bánsági magyarság összefogásának és áldozatkészségének eredményeként, közadakozásból épül fel 1929-30-ban. Székely László a tiszteletdíjról lemond, teljesen ingyenesen tervezi meg. Ide kerülnek a helyi magyar intézmények: a Temesvári Magyar Dalárda, a Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület, az Arany János Társaság és átmenetileg ide kerül a könyvár is.

Temesvár építészetének ő a legmarkánsabb alkotóegyénisége. Pályájának legtermékenyebb szakasza a XX. század első évtizedeire esik, amikor a város egymástól távol eső negyedekből feszes iramban korszerű nagyvárossá szervesül, és látványos fejlődésnek indul. Stílusjegyeik, formarendjük alapján a Székely László tervezte épületek három nagyobb vonulatba tagolhatók: párhuzamosan, olykor egymással vegyítve alkalmazta a historizálás, a magyaros szecesszió, valamint a XX. század eleji korszerű építészetnek a Bauhaus-mozgalom által kanonizált eszközeit, jellegzetes megoldásait. Székely László 1934-ben hunyja le örökre a szemét Temesváron, földi maradványai a józsefvárosi temetőben nyugszanak.

Máig megcsodálható épületein túl Temesváron emlékét szobor, emléktábla és őt idéző utcanev őrzi.